

stifte det. Det vil i det lange Løb være ganske umuligt, og ikke alene umuligt, men ogsaa ganske uværdigt.

De Lovforslag, her foreligger, er altsaa at betragte som noget af en Nødløvgivning, og jeg ønsker straks at sige, at jeg ikke betragter, hvad der foreslaas, som et tilstrækkeligt Grundlag. Navnlig hvis vi ikke faar Ekspropriationsparagraffen vedtaget, vil det ingenlunde være tilstrækkeligt til at fremkalde nogen virkelig social Forskydning. Der bliver kun Tale om imellem 60 000 og 80 000 Tdr. Land; hvoraf tilmed en stor Del af Præstegaardsjorden først vil være tilgængelig, naar de forskellige Forpagtninger hører op. Det er saaledes kun et begrænset Areal, der gøres tilgængeligt for Oprettelse af mindre Brug, og det vil betyde, at kun en mindre Del kan faa egne Hjem, og de faar det — det kan ikke bestrides — under ret ugunstige Vilkaar, hvis ikke Staten giver Tilskud paa denne eller hin Maade. Det er jo Forhold, der kan drøftes i det Udvalg, som vil blive nedsat.

Jeg kan fuldt ud slutte mig til den Betragtning, som er blevet gjort gældende af det ærede Medlem fra Ribe (Brorsen), at det er nødvendigt at sætte Laanesummen op fra det, Lovforslaget lyder paa, 4 500 Kr., til 8 000 Kr. Ligeledes kan jeg give Tilslutning til det, der blev skitseret af det ærede Medlem fra Lejre (N. Frederiksen) — eller i alt Fald noget i den Retning —, at der bliver givet en Rentenedskrivning for ikke at bringe dem i en særlig ugunstig Stilling, som under de nuværende særlig vanskelige Forhold maa stifte disse Hjem i Løbet af det eller de første Aar.

Der er blevet anstillet forskellige Beregninger over, hvad et saadant Husmandsbrug kan koste. Vi, der er kendte med de praktiske Forhold, ved, at hvis Jorden skal betales, Bygningerne opføres tidssvarende, og en Besætning skaffes, som nogenlunde kan kaldes fuld Besætning til en saadan Ejendom, kommer vi op paa en meget stor Sum; det er ikke umuligt, at det kunde komme til at dreje sig om 30 000 Kr. eller maaske mere. Dette er en saa stor Sum, at selvsagt ingen Bruger, i alt Fald hvor det kun drejer sig om et Brug paa en halv Snes Tønder Land, vil

være optimistisk nok til at tro, at han vil være i Stand til at forrente et saadant Beløb. Der maa en Begunstigelse til, der er ingen Vej udenom.

Naar der skal oprettes et Brug ude paa Landet, gaar det noget efter Principet: vi maa krybe, til vi kan lære at gaa; selvfølgelig skal der Bygninger til, men Besætningen maa vi, navnlig med de nuværende meget høje Besætningspriser, se at lempe os frem med. En Ting forekommer mig at være glædelig, og det er, at der er nogenlunde god Udsigt til, at en Produktion som Svineproduktionen kan blive rentabel; der er her en Mulighed for, at Ejendommen kan drives ved Kunstgødning, der er Udsigt til, at man kan faa det nu, og da kan det godt undlades at købe den dyre Kreaturbesætning i fuldt Antal lige straks, idet man kan slaa ind paa en Svineproduktion.

Det synes mig ikke at være tilstrækkeligt, at vi faar den Jord, som kan skaffes fra Præstegaarde, Len og Stamhuse. Navnlig vil det ikke være til synderlig Glæde for os Jyder. Vi har ganske vist Præstegaarde i Jylland, men vi har — i dette Tilfælde uheldigvis, men ellers paa mange andre Maader heldigvis — et grumme lille Antal af Len og Stamhuse. Af den Grund vil der i Jylland kun blive Tale om lidt Jord. Jeg ved ikke, om vi kan være særlig glade for at faa den Besked i Jylland, at der ikke Jord nok der, kan man eksportere nogle Jyder over til Øerne, hvor der er mere Jord. Jyderne er i mange Tilfælde groet ret stærkt fast og vil ikke blive særlig glade ved at skulle omplantes i den sjællandske Jord. Jeg forstaa derfor ikke de Betragtninger, der af jyske Repræsentanter er gjorte gældende mod at ekspropriere Jord til Oprettelse af Husmandsbrug.

Jeg vil hævde, at naar Jord er vurderet til sin Værdi til Skat, maa det ogsaa være den Pris, den maa afleveres til, naar Almenvellet kræver det. Vi kan ikke vedblivende have eet Grundlag, naar det gælder Skat, og et andet, naar der er Tale om Salg. Der er fuld Billighed i, at Spekulationsmomentet tages væk. Det er ogsaa den samme Betragtning, der gøres gældende, naar det hævdes, at ved Fastsættelse af Besætningernes Værdi skal det